

KEPERLUAN TEKNOLOGI MAKLUMAT GOLONGAN BELIA ORANG ASLI DI KUALA LIPIS, PAHANG

ASAN ALI G.H., FAUZI HUSSIN, MOHD KHAIRUDIN KASIRAN,
MOHAMAD HELMI HIDTHIIR & MOHD TARMIZI MUSA

ABSTRAK

Salah satu strategi kerajaan dalam usaha meningkatkan akses teknologi maklumat dan komunikasi (TMK) ialah melalui Medan Info Desa (MID) terutama di kalangan belia yang tinggal jauh di pedalaman. Artikel ini bertujuan menganalisis faktor penerimaan dan penggunaan TMK di kalangan belia Orang Asli di Pos Sinderut, Kuala Lipis Pahang. Seramai 433 ($L=208$, $P=225$) belia masyarakat Orang Asli dipilih sebagai responden. Kaedah penyelidikan kuantitatif yang menggunakan soal selidik telah digunakan sebagai alat ukur dalam proses pengumpulan maklumat. Data dianalisis menggunakan kaedah deskriptif serta analisis statistik seperti ujian-t dan ANOVA sehalu. Dapatan kajian menunjukkan kira-kira 64 peratus responden tidak tahu atau kurang mahir menggunakan telefon bimbit berbanding 89 peratus responden yang tidak tahu atau kurang mahir menggunakan komputer disebabkan mereka tidak memiliki peralatan tersebut. Bagaimanapun persepsi responden terhadap kepentingan teknologi maklumat dalam kehidupan mereka sangat tinggi. Kira-kira 76 peratus responden berminat untuk mengikuti latihan komputer jika disediakan secara percuma. Kekurangan kemudahan asas terutamanya elektrik, ramai belia masih tidak tahu membaca dan menulis, serta tingkat pengetahuan berkaitan TMK yang rendah menjadi faktor mengapa penyediaan kemudahan telecenter yang dilengkapi prasarana teknologi maklumat dan komunikasi masih belum sesuai dibangunkan di kawasan ini.

Kata Kunci: Belia, Orang Asli, Teknologi Maklumat dan Komunikasi (TMK)

ABSTRACT

One of the government's strategies to enhance ICT access is via Medan Info Desa (MID), especially among the youth who live further inland. This article is intended to analyze the factors of acceptance and the use of ICT among aboriginal youth in post Sinderut, Kuala Lipis, Pahang. A total of 433 ($M = 208$, $F = 225$) aboriginal youths were selected as respondents. Quantitative research methods using questionnaires was used as a measuring tool in the process of gathering information. Data were analyzed using descriptive and analytical statistics such as t-test and ANOVA. The findings show that about 64 per cent of respondents did not know, or less adept at using mobile phones compared to 89 per cent of respondents who did not know or less adept at using computers because they do not have the equipment. However, respondents' perceptions on the importance of Information Technology in their lives is very high. About 76 percent of respondents showed interest in training computer if available. One-way ANOVA analysis showed significant mean difference was

significant ($P = 0.01 < 0.05$) related to the perception on the importance of the use of Information Technology by the youth age category. Post hoc tests revealed that aboriginal youth aged between 15-19 years have higher perception on the importance of Information Technology in their daily lives than other age groups of youth. Lack of basic facilities, particularly electricity. Many youths still do not know how to read and write. The low level of knowledge regarding ICT is a factor why the provision of infrastructure facilities equipped telecenter Information and Communication Technologies are not developed in the area.

Keywords: Youth, Aboriginal, Information and Communication Technology (ICT).

PENGENALAN

Dalam tempoh Dasar Ekonomi Baru (1971-1990) dan Dasar pembangunan Nasional (1991-2000), perancangan pembangunan Orang Asli lebih fokus kepada pembangunan infra-sosial dan meningkatkan kualiti hidup. Pembangunan modal insan termasuk peningkatan akses kepada teknologi maklumat telah mula diberi penekanan sejak era Dasar Pembangunan Wawasan (2001-2010) dan diteruskan dalam Model Ekonomi Baru (2011-2020). Sejak Dasar Pembangunan Nasional yang meliputi Rancangan Malaysia Kelapan (2001 – 2005) dan Rancangan Malaysia Kesembilan (2006 – 2010) salah satu strategi kerajaan dalam meningkatkan akses teknologi maklumat dan komunikasi masyarakat Orang Asli ialah melalui Medan Info Desa (MID). Telecentre merupakan salah satu tumpuan Agenda Teknologi Maklumat Negara (ATMN) iaitu untuk meningkatkan masyarakat yang bermaklumat dan berpengetahuan dan dalam masa yang sama merapatkan jurang digital antara kawasan bandar dan luar bandar.

PERNYATAAN MASALAH

Menurut kajian Asan dan Devamany (2015) berkaitan kawasan penempatan semula masyarakat Orang Asli di Cameron Highlands dan Kuala Lipis yang meliputi Rancangan Pengumpulan Semula (RPS) dan Program Penyusunan Semula Kampung (PPK) mendapati pencawang telefon bimbit dan pusat internet merupakan kemudahan awam paling utama yang diperlukan oleh masyarakat Orang Asli, selain klinik, padang permainan, taman permainan kanak-kanak, kelas tuisyen, pusat internet, lampu jalan dalam kampung, tadika, peti surat dan bengkel kemahiran. Dalam masa yang sama, kadar keciciran dalam kalangan Orang Asli telah terus berkurangan. Kadar keciciran Orang Asli di peringkat sekolah rendah telah berkurang daripada 39.1 peratus pada tahun 2008 kepada 26 peratus pada tahun 2011 dan kementerian menasarkankan kadar ini berkurangan kepada 15 peratus pada tahun 2015 (Mohd Asri 2012).

Dalam masa yang sama, pihak JAKOA dengan kerjasama Kementerian Pendidikan, KEMAS, PERKIM dan Malaysian CARE telah mengadakan program pendidikan untuk golongan dewasa (Kelas Pendidikan Kesejahteraan Keluarga

dan Pendidikan Literasi Fungsian) bagi meningkatkan tahap pendidikan dan mengurangkan kadar kemiskinan masyarakat Orang Asli (Kamarulzaman & Osman 2008).

Penerimaan dan penggunaan TMK sama ada melalui komputer atau telefon pintar (smartphone) semakin meningkat terutamanya di kalangan golongan belia sama ada di kawasan bandar atau di kawasan luar bandar. Kejayaan projek TMK untuk masyarakat luar bandar ini sangat dipengaruhi oleh tingkat penerimaan dan penggunaan TMK dalam kehidupan seharian mereka. Tingkat penerimaan dan penggunaan TMK ini pula akan dipengaruhi oleh tingkat literasi (pendidikan) dan pendapatan, faktor sosio-budaya, perkakasan TMK, penyeliaan (pengurusan pusat TMK jika ada) dan khidmat sokongan TMK yang disediakan. Walaupun terdapat kajian (Amir 2009) mengenai penerimaan dan penggunaan TMK dalam kalangan masyarakat Orang Asli di Bukit Lanjan dan Pulau Carey (Selangor), tetapi tiada kajian mengenai kesediaan dan penggunaan TMK di kalangan belia Orang Asli yang jauh di kawasan pendalaman.

KAJIAN LEPAS

Adalah dijangka, proses globalisasi, liberalisasi yang berjalan seiring dengan perubahan struktur ekonomi kearah K-Ekonomi dan TMK tidak memberi manfaat yang ketara kepada penduduk di kawasan pendalaman yang berhadapan dengan masalah jurang digital yang ketara (Asan 2009). Keadaan ini jika tidak diatasi akan membawa kepada masalah ketidakseimbangan antara sektor, bandar - luar bandar dan menyebabkan kadar produktiviti sektor masyarakat terpinggir tidak mampu bersaing dengan sektor utama pembangunan negara (Asan 2004). Bagi mengatur strategi untuk tujuan mengatasi jurang perbezaan digital antara kawasan bandar dan luar bandar satu polisi telah digubal, "National Strategy of Bridging Digital Divide" (NSBDD) telah digubal untuk menangani tiga isu utama penggunaan TMK berkaitan dengan capaian, penggunaan dan meningkatkan nilai tambah TMK.

Oleh kerana sebahagian besar masyarakat di kawasan pendalaman berada dalam kumpulan isi rumah berpendapatan 40 peratus terendah, telecenter dijangka dapat meningkatkan potensi menjana pendapatan melalui pendidikan dan keusahawanan, meningkatkan akses kepada kemudahan asas dan melaksana program khusus untuk kumpulan sasar yang mempunyai keperluan tertentu (Asan & Muszafarshah 2012).

Peranan yang dimainkan kerajaan dan agensi setempat sangat penting dalam memantau dan membantu perkembangan telecentre itu sendiri. Ia meliputi bantuan kewangan, kepakaran dan sokongan dasar yang bersesuaian dalam mewujudkan telecentre tersebut. Kerjasama pemegang taruh ini amat penting dari mula perancangan telecentre seperti mengenal pasti keperluan sehingga ke peringkat penilaian telecenter diwujudkan (Bailur, 2007).

Nilai masyarakat setempat akan mempengaruhi penggunaan telecentre. Sokongan dari segi infrastruktur, sokongan program, sokongan keselamatan dan banyak lagi yang dapat membantu perjalanan seharian telecentre tersebut. Dalam konteks pelaksanaan telecentre di Malaysia, komitmen dan sokongan yang kuat dari masyarakat setempat telah terbukti untuk kejayaan pelaksanaan telecentre di Malaysia (Nor Iadah, et. al. 2010; Zahurin et. al. 2009). Kakitangan telecentre juga merupakan salah satu pemegang taruh penting dalam telecentre di mana mereka inilah yang akan mengurus dan merancang aktiviti yang akan dilaksanakan di telecentre tersebut. Mereka ini adalah peneraju kepada latihan dan pemangkin kepada perubahan dalam masyarakat (Baliey, 2009; Razak, 2009).

METODOLOGI KAJIAN

Kawasan yang dipilih bagi kajian ini meliputi kampung-kampung Orang Asli di kawasan pedalaman dalam mukim Hulu Jelai daerah Lipis, Pahang. Kawasan ini terletak dalam Parlimen Cameron Highlands, Dewan Undangan Negeri (DUN) Jelai. Terdapat enam kawasan penempatan Orang Asli dalam daerah Hulu Jelai yang diduduki oleh 1,775 keluarga dengan jumlah penduduk seramai 9,206. Kawasan penempatan ini boleh dikategorikan kepada tiga iaitu kawasan pinggir bandar, Rancangan Penempatan Semula (RPS) dan Program Penyusunan Semula Kampung (PPK).

Instrumen Kajian

Responden kajian ialah golongan belia di kawasan kajian yang berumur antara 15 hingga 35 tahun. Berdasarkan data JAKOA Lipis (2012) dianggarkan terdapat seramai 800 orang belia di kawasan kajian. Daripada angka ini, seramai 440 orang belia telah dipilih sebagai responden kajian.

Instrumen kajian menggunakan borang soal selidik secara bersemuka dengan golongan belia melalui kerja lapangan di kawasan kajian. Soalan-soalan dalam soal selidik dirangka berdasarkan persoalan dan objektif kajian. Satu set soal selidik mengandungi 43 soalan. Teknik soal selidik digunakan memandangkan ia mempunyai kelebihan kerana data yang dikumpulkan adalah untuk mengukur sikap atau persepsi responden.

Prosedur Pengumpulan Data

Sebelum pengumpulan data dan kerja lapangan dijalankan, penyelidik telah menghubungi Ibu Pejabat JAKOA di Kuala Lumpur dan mengisi borang permohonan untuk menjalankan kajian di Pos Senderut. Dalam masa yang sama penyelidik telah mengadakan beberapa siri perbincangan untuk mendapatkan maklumat terkini data populasi Orang Asli, maklumat lokasi kampung dengan pihak JAKOA daerah Cameron Highlands dan JAKOA daerah Lipis.

Sebelum kerja lapangan dimulakan, penyelidik akan memaklumkan kepada pihak JAKOA di Cameron Highland berkaitan tentang lawatan pihak

penyelidik ke kampung-kampung yang berkaitan. Setelah tiba di kampung yang berkenaan penyelidik akan menemui Batin, memaklumkan tentang tujuan lawatan dan memperkenalkan pembanci-pembanci yang akan menemui bual para belia di kawasan yang berkenaan.

Kerja lapangan dijalankan oleh penyelidik dengan dibantu oleh seorang 12 orang pembanci yang terdiri daripada anak-anak Orang Asli di kawasan kajian yang berpendidikan minimum Sijil Pelajaran Malaysia. Semua pembanci dilatih dengan tatacara pertanyaan dan proses mengisi borang soal selidik sebelum kerja lapangan dimulakan. Walaupun soal selidik menggunakan bahasa Melayu, pembanci boleh menemui bual responden dalam bahasa Semai atau bahasa Melayu supaya mudah difahami oleh Orang Asli di kawasan berkenaan. Setiap responden (belia) akan di temu ramah selama sekitar 20 minit. Kerja lapangan telah diadakan selama 6 hari. Dalam masa yang sama, pada sebelah malam, penyelidik mengadakan tayangan wayang di Balai Raya Kg Tidol. Tujuan mengadakan tayangan wayang ini ialah untuk menarik golongan belia ke Balai Raya. Sebelum dan semasa tayangan wayang diadakan, penyelidik akan berinteraksi secara tidak formal dengan para belia untuk mendapatkan maklumat-maklumat asas berkaitan TMK di kawasan kajian.

Bagi mendapat maklumat tambahan, kaedah temu bual berstruktur juga dijalankan dengan menemui bual Ketua Isi Rumah (KIR) masyarakat Orang Asli. Proses menemubual KIR bermula pada sekitar jam dua tengah hari dan tamat sekitar jam enam petang. Masa ini dipilih kerana pada sebelah pagi ramai belia keluar bekerja.

Teknik Analisis Data

Perisian Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 22.0 digunakan bagi menganalisis soalan-soalan kajian bagi mendapatkan statistik deskriptif maklumat-maklumat yang diperlukan. Kaedah analisis yang digunakan ialah frekuensi, min dan cross-tab. Selain itu, kajian juga menggunakan Ujian-t sampel bebas bagi menentukan sama ada wujud perbezaan yang signifikan berkaitan persepsi belia Orang Asli terhadap kepentingan penggunaan komputer dalam kehidupan seharian mereka berdasarkan jantina. Analisis Ujian ANOVA bagi menentukan perbezaan persepsi terhadap kepentingan penggunaan komputer dalam kalangan belia Orang Asli berdasarkan kategori umur.

DAPATAN KAJIAN

Jadual 1 menunjukkan demografi responden iaitu jantina dan kategori umur. Daripada seramai 433 orang responden didapati jumlah responden lelaki iaitu seramai 208 orang (48%) dan responden perempuan adalah seramai 225 orang (52%). Jumlah responden berdasarkan jantina adalah hampir seimbang antara lelaki dan perempuan.

Kategori umur belia masyarakat orang asli yang menjadi responden kajian

ini paling ramai adalah antara belia yang berumur 15 hingga 29 tahun. Responden yang berumur antara 15-19 tahun adalah paling ramai iaitu berjumlah kira-kira 39 peratus, diikuti responden yang berumur antara 20 hingga 24 tahun (27%) dan responden berumur antara 25 hingga 29 tahun (19%).

Jadual 1: Demografi Responden

Jantina	Frekuensi	Peratus
Lelaki	208	48.0
Perempuan	225	52.0
Jumlah	433	100.0
Umur		
15 – 19 tahun	167	38.6
20 – 24 tahun	116	26.8
25 – 29 tahun	81	18.7
30 – 34 tahun	43	9.9
35 – 39 tahun	26	6.0

Jadual 2 menunjukkan kelulusan akademik belia orang asli yang menjadi responden kajian. Kelulusan tertinggi belia orang asli kebanyakannya cuma tamat darjah 6 (37%), diikuti mereka yang tamat darjah 3 (12%). Lebih malang lagi ramai kalangan belia orang asli tidak bersekolah (18.7%).

Jadual 2: Kelulusan Akademik Responden

Kelulusan akademik	Frekuensi	Peratus
Tidak bersekolah	87	18.7
Tamat darjah 3	56	12.0
Tamat darjah 6	163	37.0
Tamat tingkatan 3	86	19.2
Tamat tingkatan 5	60	13.2

Faktor Penentu Penerimaan dan Penerimaan Teknologi

Jadual 3 menunjukkan penggunaan dan pemilikan peralatan elektronik dalam kalangan orang asli. Kajian mendapati 35 peratus belia Orang Asli memiliki TV, 33 peratus memiliki telefon bimbit. Hanya sejumlah kira-kira 5 peratus sahaja yang memiliki komputer sendiri.

Berdasarkan Jadual 4 didapati kebolehan belia orang asli menggunakan telefon bimbit dan komputer menunjukkan majoriti responden tidak tahu langsung menggunakan komputer (69%) dan telefon bimbit (36%). Hanya sebahagian kecil iaitu kira-kira 17 peratus yang sangat mahir menggunakan telefon bimbit berbanding hanya 4.4 peratus yang sangat mahir menggunakan komputer.

Jadual 3: Penggunaan Dan Pemilikan Peralatan Elektronik

	Mengguna		Memiliki	
	Frekuensi	Peratus	Frekuensi	Peratus
Radio	80	16.8	52	13.4
TV	138	28.9	136	35.0
Telefon talian tetap	8	1.7	3	0.8
Telefon bimbit	162	34.0	128	32.9
Telefon pintar	60	12.6	51	13.1
Komputer	29	6.1	19	4.9

Jadual 4: Kebolehan Menggunakan Telefon Bimbit dan Komputer

	Telefon bimbit		Komputer	
	Frekuensi	Peratus	Frekuensi	Peratus
Tidak tahu langsung	155	35.8	299	69.0
Tahu sedikit	122	28.2	86	19.9
Mahir	84	19.4	29	6.7
Sangat mahir	72	16.6	19	4.4

Jadual 5 menunjukkan kenapa belia Orang Asli tidak tahu menggunakan telefon bimbit dan komputer. Kebanyakan responden menyatakan mereka tidak tahu disebabkan tidak pernah memiliki telefon bimbit (36%) dan komputer (63%). Alasan mereka adalah kerana harga telefon bimbit mahal (20%) dan harga komputer mahal (13%).

Jadual 5: Sebab Tidak Tahu Menggunakan Telefon Bimbit dan Komputer

	Telefon bimbit	Komputer
	Peratus	Peratus
Tidak pernah ada	35.6	63.4
Tidak berminat untuk ada	14.6	7.3
Tiada kegunaannya	16.0	6.8
Terlalu mahal	19.7	13.3
Lain-lain sebab	14.2	9.2

Jadual 6 menunjukkan kemahiran membaca dan menulis dalam bahasa Melayu dan bahasa Inggeris dalam kalangan belia orang asli. Kajian menunjukkan kira-kira 32 peratus belia orang asli tidak tahu membaca dalam bahasa Melayu, manakala 70.4 peratus pula tidak tahu membaca dalam bahasa Inggeris. Hanya kira-kira 28 peratus yang fasih membaca dalam bahasa Melayu berbanding 6 peratus yang fasih membaca dalam bahasa Inggeris.

Daripada segi kemahiran menulis pula menunjukkan kira-kira 33 peratus belia orang asli tidak tahu menulis dalam bahasa Melayu berbanding 59 peratus mereka yang tidak tahu membaca dalam bahasa Inggeris. Hanya kira-kira 28 peratus yang boleh menulis bahasa Melayu dengan baik berbanding 11 peratus yang boleh menulis dalam bahasa Inggeris.

Jadual 6: Kemahiran Membaca dan Menulis dalam Bahasa Melayu dan Bahasa Inggeris

Kemahiran membaca	Bahasa Melayu		Bahasa Inggeris	
	Frekuensi	Peratus	Frekuensi	Peratus
Tidak tahu membaca	140	32.3	305	70.4
Kurang fasih membaca	98	22.6	88	20.3
Fasih membaca	123	28.4	27	6.2
Sangat fasih membaca	72	16.6	11	2.5
Kemahiran menulis				
Tidak tahu menulis	138	32.9	257	59.4
Boleh menulis huruf	121	27.9	90	20.8
Boleh membina ayat	52	12.0	39	9.0
Boleh menulis dengan baik	122	28.2	47	10.9

Jadual 7 menunjukkan kesediaan belia orang asli untuk menggunakan teknologi. Kebanyakan belia orang asli ingin mengetahui lebih lanjut berkaitan teknologi maklumat (71%) dan mereka sanggup meluangkan masa untuk menghadiri kursus komputer jika ditawarkan (73%).

Jadual 7: Kesediaan Menggunakan Teknologi

	Peratus
Ingin mengetahui lebih lanjut teknologi maklumat	70.9
Sanggup belanja beli telefon bimbit untuk kegunaan	56.1
Sanggup belanja beli telefon pintar untuk kegunaan	51.0
Sanggup belanja beli komputer untuk kegunaan	37.0
Sanggup belanja mempelajari bagaimana menggunakan komputer	40.2
Sanggup belanja untuk anak mempelajari komputer	51.6
Sanggup luangkan masa untuk menghadiri kursus komputer jika ditawarkan	72.8

Jadual 8 menunjukkan minat belia orang asli mengikuti sesi latihan komputer jika disediakan secara percuma. Kajian menunjukkan kira-kira 76 peratus belia orang asli berminat menghadiri latihan menggunakan komputer jika disediakan secara percuma.

**Jadual 8: Minat Mengikuti Sesi Latihan Komputer
Jika Disediakan Secara Percuma**

	Frekuensi	Peratus
Tidak minat	106	24.4
Minat	327	75.6

Kategori belia yang berumur antara 15 hingga 29 tahun didapati lebih berminat mengikuti latihan komputer secara percuma, terutama golongan belia yang berumur antara 15 hingga 19 tahun (30%).

**Jadual 9: Tabulasi Silang Antara Umur dan Minat
Latihan Komputer Percuma**

Umur	Latihan komputer percuma	
	Tidak minat	Minat
15 – 19 tahun	9.2%	29.7%
20 – 24 tahun	6.3%	20.0%
25 – 29 tahun	5.1%	13.9%
30 – 34 tahun	2.9%	7.1%
35 – 39 tahun	1.2%	4.6%

Ujian-t sampel bebas dijalankan bagi menentukan sama ada wujud perbezaan yang signifikan berkaitan persepsi belia orang asli terhadap kepentingan penggunaan komputer dalam kehidupan seharian mereka berdasarkan jantina. Hasil ujian dalam Jadual 10 menunjukkan hipotesis nol adalah diterima ($p > 0.05$). Ini menunjukkan tidak wujud perbezaan yang signifikan berkaitan persepsi belia orang asli terhadap kepentingan penggunaan komputer berdasarkan jantina. Kedua-dua kumpulan responden (lelaki dan perempuan) menunjukkan persepsi yang sama terhadap kepentingan penggunaan komputer dalam kehidupan seharian mereka. Kedua-dua kumpulan ini menyatakan penggunaan komputer sangat penting dalam kehidupan seharian (min bagi lelaki = 3.48, min bagi perempuan = 3.51).

Jadual 10: Analisis Ujian- t Sampel Bebas Perbezaan Min Persepsi Terhadap Kepentingan Penggunaan Komputer dalam Kalangan Belia Orang Asli Berdasarkan Faktor Jantina

Jantina	Bil.	Min	Sisihan Piawai	Nilai-t	Signifikan
Lelaki	165	3.48	.07	.242	.809
Perempuan	168	3.51	.08		

Berdasarkan dapatan ujian ANOVA sehala dalam jadual 11 menunjukkan terdapat perbezaan min persepsi terhadap kepentingan penggunaan komputer dalam kalangan Orang Asli berdasarkan kategori umur ($p = 0.001 < 0.05$). Dapatan ini telah menolak hipotesis nol yang menyatakan tidak terdapat perbezaan min yang signifikan berkaitan persepsi terhadap kepentingan penggunaan komputer di kalangan remaja Orang Asli berdasarkan kategori umur. Bagi menentukan perbezaan min antara kumpulan umur tersebut, ujian Post-Hoc telah dijalankan seperti dapatan kajian yang ditunjukkan pada Jadual 12 di bawah.

Jadual 11: Analisis Ujian ANOVA Sehala Bagi Menentukan Perbezaan Persepsi Terhadap Kepentingan Penggunaan Komputer dalam Kalangan Belia Orang Asli Berdasarkan Kategori Umur

Umur	Jumlah Kuasa Dua	dk	Min Kuasa Dua	F	Sig.
Antara Kumpulan	20.40	4	5.10	4.65	.001
Dalam Kumpulan	376.59	343	1.09		
Jumlah	396.99	347			

Signifikan pada $p < 0.05$

Jadual ujian Pos Hoc di bawah menunjukkan belia Orang Asli yang berumur 15 – 19 tahun mempunyai persepsi yang paling tinggi tentang kepentingan penggunaan komputer dalam kehidupan seharian berbanding kumpulan-kumpulan umur yang lain. Ini menjelaskan bahawa kumpulan belia yang lebih muda banyak didedahkan dengan penggunaan teknologi seperti penggunaan komputer, khususnya semasa di sekolah menengah. Selain itu, kumpulan belia orang asli yang berumur 20 – 24 tahun pula lebih tinggi persepsi terhadap kepentingan penggunaan komputer berbanding kumpulan belia yang berumur 30 – 34 tahun. Seterusnya kumpulan belia yang berumur 30 -34 tahun pula lebih tinggi persepsi terhadap kepentingan penggunaan komputer berbanding mereka yang berumur antara 35 – 39 tahun. Secara umum dapat disimpulkan bahawa kumpulan umur belia Orang Asli yang lebih muda mempunyai persepsi yang lebih tinggi terhadap kepentingan penggunaan komputer dalam kehidupan harian mereka berbanding kumpulan umur belia yang lebih tua.

Jadual 12: Ujian Post Hoc Perbezaan Min Persepsi terhadap Kepentingan Penggunaan Komputer Berdasarkan Faktor Umur

(I) Kategori Umur	(J) Umur	Perbezaan Min (I – J)	Sig.
15 – 19 tahun	20 – 24 tahun*	.359	.012
	25 – 29 tahun	.199	.209
	30 – 34 tahun**	.789	.000
	35 – 39 tahun	.147	.550
20 – 24 tahun	25 – 29 tahun	-.159	.350
	30 – 34 tahun*	.431	.035
	35 – 39 tahun	-.211	.406
25 – 29 tahun	30 – 34 tahun*	.590	.007
	35 – 39 tahun	-.052	.843
30 – 34 tahun	35 – 39 tahun*	.642	.025

*, ** Signifikan pada 0.05 dan 0.01 masing-masing

KESIMPULAN

Secara umumnya dapatan kajian menunjukkan ramai golongan belia yang tidak tahu menggunakan telefon bimbit dan komputer. Faktor utamanya adalah disebabkan kebanyakan masyarakat belia Orang Asli mempunyai tahap pendidikan yang rendah. Seramai kira-kira 19 peratus belia Orang Asli di sini langsung tidak bersekolah, manakala secara keseluruhan sebanyak 68 peratus belia pula mendapat pendidikan tertinggi setakat tahun enam sahaja. Kebolehan membaca menjadi faktor penentu kepada persepsi belia Orang Asli terhadap kepentingan penggunaan komputer dalam kehidupan harian mereka. Kira-kira 55 peratus belia Orang Asli tidak tahu membaca dalam bahasa Melayu berbanding 91 peratus yang tidak tahu membaca dalam bahasa Inggeris.

Faktor ekonomi belia Orang Asli juga mempunyai hubungan faktor penerimaan dan penggunaan teknologi maklumat dan komunikasi. Lebih 90 peratus belia Orang Asli boleh dikategorikan sebagai miskin tegar dengan pendapatan bulanan kurang daripada RM300, malah 50 peratus belia Orang Asli ini merupakan penganggur. Pendapatan mereka juga tidak menentu kerana asas kepada kegiatan ekonomi keluarga adalah pertanian dan mengambil hasil hutan. Pekerjaan seperti ini adalah pekerjaan bermusim dan tidak mempunyai masa kerja yang tetap. Tambahan pula, bilangan tanggungan setiap keluarga adalah tinggi. Keadaan ekonomi yang sebegini merupakan faktor kelemahan kepada penubuhan telecentre kerana mereka kurang memahami apakah faedah penubuhan telecentre kepada kehidupan harian mereka.

Faktor kesediaan yang agak rendah untuk menerima kemasukan teknologi

maklumat dan komunikasi dalam kehidupan mereka juga agak ketara. Pengetahuan mereka kepada teknologi komputer adalah amat rendah. Lokasi Pos Sinderut ini agak jauh di pedalaman. Walaupun terdapat jalan perhubungan darat, tetapi keadaan jalan yang kecil dan amat sukar untuk dilalui terutama di musim tengkujuh mengehendkan perjalanan mereka. Meskipun terdapat kemudahan asas seperti elektrik, namun ia adalah terhad pada waktu malam sahaja dan tersedia melalui generator yang bergantung sepenuhnya kepada bekalan minyak petrol.

Golongan belia yang masih belajar berpotensi untuk mempelajari teknologi maklumat dan komunikasi ini hanya di luar kawasan kampung atau kediaman mereka kerana terdapat kemudahan dari segi infrastruktur dan tenaga pengajar yang terlatih untuk membantu proses pembelajaran golongan belia masyarakat Orang Asli itu sendiri. Oleh itu, potensi untuk membangunkan teknologi maklumat dan komunikasi berdasarkan aspek ini amatlah terhad. Pihak yang berwajib haruslah membawa pendekatan lain iaitu menyediakan infrastruktur dan kemudahan supaya golongan belia yang ada sekarang tidak rasa terpinggir dan mendapat pendedahan awal tentang kepentingan teknologi maklumat dan komunikasi dalam kehidupan harian mereka.

Berdasarkan faktor-faktor yang dibincangkan di atas, maka kita dapat simpulkan bahawa penubuhan telecentre di Pos Sinderut didapati tidak sesuai selagi segala kelemahan tersebut tidak diatasi. Tahap pendidikan belia Orang Asli perlu ditingkatkan supaya mereka mempunyai kemahiran seperti kebolehan menulis dan membaca, serta peluang untuk mereka mempelajari asas penggunaan teknologi maklumat semasa di sekolah. Kemudahan infrastruktur terutamanya elektrik dan jalan raya berturap menjadi syarat asas kepada penubuhan telecentre di sesuatu kawasan, khususnya di Pos Sinderut.

RUJUKAN

- Amir Zal. W.A. 2009. Nilai Belia Orang Asli Selangor Terhadap Teknologi Maklumat Dan Komunikasi (ICT). *Journal of Human Capital Development*. Vol. 2 No. 2 July - December 2009. 49-69
- Asan Ali Golam Hassan & Devamany S. Krishnasamy. 2015. Habitat Masyarakat Orang Asli: Impak Program Penempatan Tersusun. Dlm. Hamidi Ismail, Tuan Pah Rokiah Syed Hussain & Haryati Shafii. *Habitat Manusia dan Pengurusannya*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Asan Ali Golam Hassan & Muszafarshah Mohd Mustafa. 2012. Income Distribution to Regional Disparities: a Cumulative Causation from Malaysia's Experience. Dlm. Aris Ananta & Rick Barichello (eds). *Poverty, Food, and Global Recession in Southeast Asia*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.

- Asan Ali Golam Hassan. 2009. Dari Satu Kawasan kepada 1Malaysia. Dewan Ekonomi. September 2009. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. pp.17-20.
- Bailey, A. 2009. Issues Affecting The Social Sustainability Of Telecentres In Developing Contexts: A Field Study Of Sixteen Telecentres In Jamaica. *The Electronic Journals of Information Systems in Developing Countries*, 36(4), 1-18.
- Bailur S. 2007. Using Stakeholder Theory to Analyze Telecenter Projects. *The Massachusetts Institute of Technology Information Technologies and International Development*, Volume 3, Number 3, Spring 2006, 61–80.
- Kamarulzaman, K. & Osman, J. 2008. Educational Policy and Opportunities of Orang Asli: A Study of Indigenous People in Malaysia. *The Journal of Human Resource and Adult Learning*, 4(1), 86-97.
- Mohd Asri Mohd Noor 2012. Advancing The Orang Asli Through Malaysia's Clusters of Excellence Policy, *Journal of International and Comparative Education*, 2012, Volume 1, Issue 2. pp90-103.
- Nor Iadah Y., Shafiz Affendi M.Y., Zahurin M.A., Huda I., M. Khairudin K., Zulkhairi M. D., Nor Farzana A.G., Rafidah A.R., Syahida H., & Abdul Razak R. 2010. The Influence of Community Characteristics towards Telecentres Success. *Journal of Computer and Information Science*, 3(2), May, 116 – 120.
- Razak, N.A. 2009, Empowering The Rural Communities Via The Telecentres, *European Journal of Social Sciences* (Vol. 9: Num. 3), pp 425-432.

Profil Penulis:**Asan Ali G.H. PhD***Profesor**Perancangan & Pembangunan**UTM International Business School (UTM-IBS)**Universiti Teknologi Malaysia Kuala Lumpur**Jalan Sultan Yahya Petra, 54100 Kuala Lumpur**asanali@yahoo.com***Fauzi Hussin, PhD***Profesor Madya, Ekonomi Pendidikan**Pusat Pengajian Pendidikan dan Bahasa Moden,**Universiti Utara Malaysia, 06010 UUM Sintok, Kedah**fauzi@uum.edu.my***Mohd Khairudin Kasiran, PhD***Pensyarah Kanan, ICT**Pusat Pengajian Pengkomputeran,**Universiti Utara Malaysia, 06010 UUM Sintok, Kedah**mkasiran@uum.edu.my***Mohamad Helmi Hidthiir, PhD***Pensyarah Kanan, Ekonomi Pembangunan**Pusat Pengajian Ekonomi, Kewangan dan Perbankan,**Universiti Utara Malaysia, 06010 UUM Sintok, Kedah**m.helmi@uum.edu.my***Mohd Tarmizi Musa***Pensyarah, ICT**Pusat Pengajian Pengkomputeran,**Universiti Utara Malaysia, 06010 UUM Sintok, Kedah**tarmizi@uum.edu.my*